

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง ความหมาย ความสำคัญ และประเภทอาชีพ หน่วยที่ ๓
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ความหมาย ความสำคัญ และประเภทอาชีพ
รายวิชา การงานอาชีพ รหัส ๓๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์ อธิบายความหมาย ความสำคัญ และประเภทอาชีพได้

อาชีพ หมายถึง การทำกิจกรรม การทำงาน การประกอบอาชีพที่ไม่เป็นโทษแก่สังคม และมีรายได้ตอบแทน โดยอาศัยแรงงาน ความรู้ ทักษะ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีการ แตกต่างกันไป บุคคลที่ประกอบอาชีพจะได้ค่าตอบแทน หรือรายได้ที่จะนำไปใช้จ่ายในการดำรงชีวิต และสร้างมาตรฐานที่ดีให้แก่ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ

ความจำเป็นของการประกอบอาชีพมีดังนี้

๑. เพื่อตนเอง การประกอบอาชีพทำให้มีรายได้มาใช้จ่ายใช้สอยในชีวิต
๒. เพื่อครอบครัว ทำให้สมาชิกของครอบครัวได้รับการเลี้ยงดูทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
๓. เพื่อชุมชน ถ้าสมาชิกในชุมชนมีอาชีพและมีรายได้ดีจะส่งผลให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ดีขึ้น อยู่ดีกินดี ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งและพัฒนาตนเองได้
๔. เพื่อประเทศชาติ เพื่อประชากรของประเทศมีการประกอบอาชีพที่ดี มีรายได้ดี ทำให้มีรายได้ที่เสียภาษีให้กับรัฐบาลมีรายได้ไปใช้บริหารประเทศต่อไป

ความสำคัญของอาชีพ

อาชีพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ สังคม และเศรษฐกิจ ดังนี้

๑. **สร้างรายได้** อาชีพช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้เพราะอาชีพก่อให้เกิดรายได้สำหรับนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เช่น จ่ายค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่ายารักษาโรค ค่าที่อยู่อาศัย
๒. **สร้างความสัมพันธ์ในสังคม** อาชีพเป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนซื้อ-ขายสินค้าและบริการในสังคมคนในสังคมจึงเกิดความสัมพันธ์ต่อกันในฐานะผู้ซื้อ-ผู้ขายซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อกันในเรื่องอาชีพ
๓. **สร้างรายได้ให้กับประเทศชาติ** อาชีพช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศเนื่องจากการหมุนเวียนของเงินสินค้าและบริการต่าง ๆ ในระบบการซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการรวมถึงภาษีเงินได้ที่ผู้ประกอบอาชีพรายบุคคลและบริษัทต้องจ่ายให้กับรัฐบาลเพื่อที่รัฐบาลจะได้จัดสรรเงินนี้มาสร้างสาธารณูปโภคที่จำเป็นต่อประชากร เช่น ถนน สะพาน ถนน โรงพยาบาล น้ำประปา โทรศัพท์

งานอาชีพแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

๑. อาชีพรับจ้าง
๒. อาชีพอิสระ

อาชีพรับจ้าง หมายถึง อาชีพที่มีเจ้าของกิจการและมีผู้รับจ้างทำงานให้ และได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้างและเงินเดือน อาชีพรับจ้างประกอบด้วยบุคคล ๒ ฝ่าย ซึ่งได้ตกลงว่าจ้างกัน บุคคลฝ่ายแรกเรียกว่า “นายจ้างหรือผู้ว่าจ้าง” บุคคลอีกฝ่าย เรียกว่า “ลูกจ้างหรือผู้รับจ้าง **อาชีพรับจ้างแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ** ดังต่อไปนี้

๑. **กลุ่มอาชีพรับจ้างที่มีฝีมือ หรือ อาชีพที่ใช้ทักษะ** คือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพที่มีความรู้ในวิชาชีพ มีความสามารถเฉพาะด้าน มีทักษะและประสบการณ์ หรือลูกจ้างที่ใช้กำลังความคิดในการสร้างสรรค์งาน การจัดการ และการบริหารงาน ตัวอย่างกลุ่มอาชีพรับจ้างที่มีฝีมือ หรือ อาชีพที่ใช้ทักษะ ได้แก่

อาชีพรับราชการ เช่น แพทย์ ครู ตำรวจ ทหาร พยาบาล

อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ เช่น พนักงานรัฐวิสาหกิจของการท่าเรือแห่งประเทศไทย การสื่อสารแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าแห่งประเทศไทย องค์การโทรศัพท์

อาชีพพนักงานบริษัท เช่น พนักงานบริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด พนักงานบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด(มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ เป็นต้น

๒.กลุ่มอาชีพรับจ้างที่ไร้ฝีมือหรืออาชีพที่ไม่ใช้ทักษะ คือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพที่ไม่มีความรู้ในวิชาชีพหรือขาดทักษะในอาชีพนั้น ๆ ส่วนใหญ่มักทำงานโดยใช้กำลังร่างกายเป็นหลัก โดยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

อาชีพที่ทำงานเป็นกลุ่ม เช่น กรรมกรก่อสร้าง พนักงานบริการอาหาร เป็นต้น

อาชีพที่ทำงานคนเดียว เช่น พนักงานทำความสะอาด พนักงานรักษาความปลอดภัย ลูกจ้างร้านขายสินค้าทั่วไป เป็นต้น

ลักษณะงานอาชีพรับจ้าง แต่ละประเภทมีความแตกต่างกันดังนี้

๑.อาชีพรับราชการ เป็นกลุ่มอาชีพที่ทำงานเพื่อประชาชนและประเทศชาติ ข้าราชการจะได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนซึ่งได้มาจากภาษีเงินได้ที่รัฐบาลเก็บจากประชาชนที่ประกอบอาชีพมีรายได้ มีระยะเวลาในการทำงานที่แน่นอน โดยทำงานตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์และหยุดงานวันเสาร์และวันอาทิตย์ เริ่มทำงานตั้งแต่วันที่ ๐๘.๐๐-๑๖.๐๐ น. หรือ ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. เป็นต้น

การประกอบอาชีพรับราชการจะมีการสอบคัดเลือกบุคคลก่อนที่จะเข้าไปทำงาน และสอบสัมภาษณ์เพื่อดูความสามารถและทัศนคติเกี่ยวกับงาน เมื่อสอบคัดเลือกผ่านจึงจะได้เข้าไปทำงานในตำแหน่งนั้น ๆ อาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและความก้าวหน้าค่อนข้างสูง โดยมีการเลื่อนตำแหน่งและเลื่อนขึ้นเงินเดือนทุกปี เมื่อครบเกษียณอายุราชการยังได้รับเงินบำเหน็จหรือบำนาญไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต

๒.อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ รัฐวิสาหกิจเป็นองค์กรที่รัฐบาลเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นอยู่มากกว่าร้อยละ ๕๐ พนักงานรัฐวิสาหกิจได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนซึ่งได้มาจากงบประมาณรายได้ของแผ่นดิน มีระยะเวลาในการทำงานที่แน่นอน โดยทำงานตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์และหยุดงานวันเสาร์และวันอาทิตย์ เริ่มทำงานตั้งแต่วันที่ ๐๘.๐๐-๑๖.๐๐ น. หรือ ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. หรือ ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น. มีการสอบคัดเลือกเข้าไปทำงานเหมือนข้าราชการเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและความก้าวหน้าค่อนข้างสูง โดยมีการเลื่อนตำแหน่งและเลื่อนขึ้นเงินเดือนทุกปี มีเงินช่วยเหลือ และสวัสดิการแก่พนักงาน เมื่อครบเกษียณอายุราชการยังได้รับเงินบำเหน็จหรือบำนาญไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต เช่นกันกับราชการ

๓.อาชีพพนักงานบริษัท เป็นกลุ่มอาชีพที่ทำงานภายใต้บริษัทที่ตนปฏิบัติงาน พนักงานจะได้รับค่าตอบแทนจากการทำงานเป็นเงินเดือนหรือค่าจ้างซึ่งได้จากผลกำไรจากการประกอบการของบริษัทเหล่านั้น หยุดงานวันเสาร์หรือวันอาทิตย์หรือบางบริษัทหยุดเฉพาะวันอาทิตย์ เริ่มทำงานเวลา ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ น. หรือ ๐๘.๓๐-๑๗.๓๐ น. หรือ ๐๙.๐๐-๑๘.๐๐ น. มีการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานโดยการทำแบบทดสอบและการสอบสัมภาษณ์เพื่อดูความสามารถและทัศนคติเกี่ยวกับงาน ถ้าเข้าทำงานในบริษัทที่มีความมั่นคงและมีการบริหารจัดการที่ดี พนักงานอาจมีโอกาสนำเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่งงาน และยังมีเงินช่วยเหลือ มีสวัสดิการแก่พนักงานด้วย ถ้าบริษัทที่ไม่มีความมั่นคงอาจถูกเลิกจ้างได้

๔.อาชีพที่ทำงานเป็นกลุ่ม เป็นกลุ่มอาชีพที่ทำงานตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างซึ่งทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น กรรมกรก่อสร้าง พนักงานบริการอาหาร โดยมีลักษณะเวลาในการทำงานแตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้ว่าจ้างในแต่ละอาชีพ อาชีพรับจ้างที่ทำงานเป็นกลุ่มจะต้องไปสมัครงานกับผู้ว่าจ้างโดยตรง โดยสามารถหาข้อมูลการรับสมัครงานตามหนังสือพิมพ์หรือป้ายประกาศต่าง ๆ การขึ้นเงินเดือนหรือการเลื่อนขั้นหรือเงินสวัสดิการต่าง ๆ จะขึ้นตามกับผู้ว่าจ้างเห็นสมควร

๕.อาชีพรับจ้างที่ทำงานคนเดียว เป็นกลุ่มอาชีพที่ทำงานตามคำสั่งผู้ว่าจ้าง เช่น พนักงานทำความสะอาด พนักงานรักษาความปลอดภัย ลูกจ้างร้านค้าทั่วไป เวลาในการทำงานแตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้ว่าจ้างเช่น ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ น. หรือ ๑๐.๐๐-๒๒.๐๐ น. หรือ ๒๔.๐๐-๐๘.๐๐ น. เป็นต้น การขึ้นเงินเดือนหรือการเลื่อนขั้นหรือเงินสวัสดิการต่าง ๆ จะขึ้นตามกับผู้ว่าจ้างเห็นสมควร โดยพิจารณาจาก ความขยัน ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัยในการทำงาน

คุณสมบัติเฉพาะของผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง

๑.คุณสมบัติเฉพาะของผู้ประกอบอาชีพรับราชการ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ดังนี้

๑.๑ แพทย์ เป็นอาชีพที่มีความรับผิดชอบสูง มีความละเอียดรอบคอบ และมีความอดทน เพราะต้องรักษาผู้ป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ให้หายเป็นปกติ จะต้องมีความรู้และทักษะในการวินิจฉัยโรค วิธีการรักษา ยารักษาโรค การสังเกต การตัดสินใจ และการใช้เครื่องมือในการรักษาโรค ผู้ที่จะประกอบอาชีพเป็นแพทย์ได้ ต้องจบการศึกษาสาขาแพทยศาสตรบัณฑิต ต้องมีความรู้เฉพาะด้าน เช่น อายุรแพทย์ สูตินารีแพทย์ จักษุแพทย์ ทันตแพทย์ และต้องมีใบประกอบโรคศิลปะด้วย

๑.๒ ครู เป็นอาชีพที่มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร เพราะต้องอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความรู้ และประพฤติตนให้เป็นพลเมืองดี ผู้ประกอบอาชีพครูจะต้องมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตร การศึกษาและสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีทักษะในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการจัดการ ผู้ที่จะประกอบอาชีพเป็นครูได้ต้องจบการศึกษาสาขาครุศาสตรบัณฑิต ศึกษาศาสตรบัณฑิต หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับครู และต้องมีใบประกอบวิชาชีพครูด้วย

๑.๓ ตำรวจ เป็นอาชีพที่มีความอดทน ขยัน รับผิดชอบสูงเพราะต้องปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายที่เคร่งครัด คอยดูแลอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนเมื่อมีเรื่องเดือดร้อน ตำรวจต้องมีความรู้ในเรื่องกฎหมาย พระราชบัญญัติ ข้อบังคับต่าง ๆ มีทักษะในการสังเกต การทำงานตามกระบวนการต่าง ๆ และการตัดสินใจแก้ปัญหา ผู้ที่จะประกอบอาชีพตำรวจควรจบการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมทหารและเลือกศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ หรือจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ แล้วสอบเข้าเรียนต่อโรงเรียนนายสิบ หรือจบการศึกษาด้านนิติศาสตรบัณฑิตแล้วสมัครสอบเพื่อบรรจุเป็นตำรวจในหน่วยงานที่เปิดรับสมัคร

๑.๔ ทหาร เป็นอาชีพที่มีความเป็นระเบียบวินัย อดทน รับผิดชอบ และมีความอดทนสูง เพราะมีหน้าที่รักษาความมั่นคงของประเทศ ทหารจะต้องมีความรู้ด้านสังคมศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์และการปกครอง มีทักษะในการจัดการ ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการตัดสินใจแก้ปัญหา การใช้อาวุธและเครื่องมือทางทหาร ผู้ที่จะประกอบอาชีพทหารสามารถสมัครเข้ารับการเกณฑ์ทหาร หรือจบการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมทหาร จากนั้นเลือกศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยทหารบก ทหารอากาศ หรือทหารเรือ

๑.๕ พยาบาล เป็นอาชีพที่มีความขยัน มีความรับผิดชอบ มีความละเอียดรอบคอบ และมีความอดทนสูง เพราะทำงานเป็นผู้ช่วยเหลือแพทย์ดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด พยาบาลต้องมีทักษะในการดูแลผู้ป่วย วิธีการรักษาโรคเบื้องต้น การสังเกต การตัดสินใจ และการใช้เครื่องมือทางการแพทย์ ผู้ที่จะประกอบอาชีพพยาบาลควรจบการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ โดยสามารถเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนที่เปิดสอนคณะพยาบาล หรือสมัครเรียนที่วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดของทหาร เช่น พยาบาลทหารอากาศ พยาบาลทหารบก พยาบาลทหารเรือ

๒.คุณสมบัติเฉพาะของผู้ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นอาชีพที่ต้องมีความรับผิดชอบ มีความรู้ในวิชาชีพ มีความสามารถเฉพาะด้าน มีประสบการณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านการจัดการและการบริหารงาน เช่น พนักงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าแห่งประเทศไทย ต้องมีความรู้เกี่ยวกับงานไฟฟ้า การติดตั้งเสาไฟฟ้า การจัดเก็บค่าไฟฟ้า เป็นต้น ผู้ที่ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจต้องมีความรู้ขั้นต่ำระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอกตามตำแหน่งงานที่รับสมัคร

๓.คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท เป็นอาชีพที่มีความรับผิดชอบ ชยัน มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา และปฏิบัติตามกฎระเบียบของบริษัท มีความรู้ในตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ มีความสามารถเฉพาะด้าน มีประสบการณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะขบวนการทำงาน และทักษะการจัดการ เช่นพนักงานบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร พนักงานธนาคารกรุงเทพ จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับงานการเงิน การบัญชี และการตลาด เป็นต้น ผู้ที่ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจต้องมีความรู้ขั้นต่าระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอกตามตำแหน่งงานที่รับสมัคร

ประเภทอาชีพ แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน คือ

๑.ด้านอุตสาหกรรม หรือ หัตถกรรม จำแนกตามลักษณะของการดำเนินการได้เป็น ๔ ลักษณะ ดังนี้

- ๑) การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมหรือหัตถกรรมในครัวเรือน
- ๒) การผลิตสินค้าในโรงงานหรือสถานประกอบการขนาดเล็ก
- ๓) การผลิตสินค้าที่ผู้ว่าจ้างนำเครื่องมือหรืออุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการผลิตมาให้
- ๔) การรับช่วงงานบางขั้นตอนของการผลิตมาดำเนินการ

๒.ด้านเกษตรกรรม จำแนกตามลักษณะการดำเนินงานเป็น ๓ ลักษณะดังนี้

- ๑) เลี้ยงสัตว์
- ๒) ทำไร่ ทำสวน
- ๓) ทำนา

๓.ด้านพาณิชยกรรมและบริการ จำแนกตามลักษณะการดำเนินการเป็น ๓ ลักษณะ ดังนี้

- ๑) ค้าขายสินค้า
- ๒) บริการ
- ๓) เป็นคนกลางรับซื้อ-ขาย

อ้างอิง <http://arts.kmutt.ac.th>